

INNOVATSION TURIZM VA YASHIL IQTISODIYOT

Ergasheva Durdona

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11356568>

Annotatsiya. Mazkur maqola innovatsion turizm va yashil iqtisodiyotning mohiyati, ularning o'zaro aloqasi va istiqbollari o'rganilgan. Innovatsion turizm zamonaviy texnologiyalar va yangi yondashuvlarni qo'llash orqali turizm sohasida xizmatlar sifatini oshirish, turistlar uchun yangi imkoniyatlar yaratishga qaratilgan. Yashil iqtisodiyot esa tabiiy resurslardan samarali foydalanish, ekologik muhitni himoya qilish va ijtimoiy adolatni ta'minlashga asoslangan iqtisodiy modeldir. Maqolada innovatsion turizm va yashil iqtisodiyotning integratsiyasi nafaqat turizm sohasini rivojlantirish, balki barqaror rivojlanishni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatilgan. Bu yo'nalishlar bo'yicha tadqiqotlar va amaliy loyihalarni kengaytirish zarurligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Innovatsion turizm, yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, ekologik turizm, raqamli texnologiyalar, qayta tiklanadigan energiya, ekologik xavfsizlik.

INNOVATIVE TOURISM AND GREEN ECONOMY

Abstract. This article examines the essence of innovative tourism and green economy, their interaction and prospects. Innovative tourism is aimed at improving the quality of services in the tourism sector and creating new opportunities for tourists by using modern technologies and new approaches. And the green economy is an economic model based on effective use of natural resources, protection of the ecological environment and social justice. The article shows that the integration of innovative tourism and green economy is important not only for the development of the tourism sector, but also for ensuring sustainable development. The need to expand research and practical projects in these directions was emphasized.

Keywords: Innovative tourism, green economy, sustainable development, ecological tourism, digital technologies, renewable energy, environmental security.

ИННОВАЦИОННЫЙ ТУРИЗМ И ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА

Аннотация. В статье рассматривается сущность инновационного туризма и зеленой экономики, их взаимодействие и перспективы. Инновационный туризм направлен на повышение качества услуг в сфере туризма и создание новых возможностей для туристов за счет использования современных технологий и новых подходов. А зеленая экономика – это экономическая модель, основанная на эффективном использовании природных ресурсов, защите экологической среды и социальной справедливости. В статье показано, что интеграция инновационного туризма и зеленой экономики важна не только для развития туристической сферы, но и для обеспечения устойчивого развития. Подчеркнута необходимость расширения научных и практических проектов в этих направлениях.

Ключевые слова: Инновационный туризм, зеленая экономика, устойчивое развитие, экологический туризм, цифровые технологии, возобновляемые источники энергии, экологическая безопасность.

O'zbekistonda yashil turizm sohasida aholi savodxonligini oshirish, mamlakatda yashil turizmni rivojlantirish, mazkur sohada aholini ish bilan bandligini oshirish va shuning bilan bir

qatorda tabiiy turfa xillikni, ya'ni biobalansni saqlash, iqlim o'zgarishlarining oldini olish maqsadida davlat organlarining yashil turizmni rivojlantirish sohasida aholi bilan muloqot qilishining yangi mexanizmlarini joriy etish yuzasidan izchil ishlar olib borilmoqda. Shu bilan bir qatorda, O'zbekistonda yashil turizm sohasida aholi savodxonligini oshirish maqsadida zamonaviy innovatsion ta'lim platformalarni amaliyotga keng tatbiq etishning yaxlit tizimini yaratish, axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini boshqarish va joriy etish sohasidagi bir qator tizimli muammo va kamchiliklar ushbu sohaning jadal rivojlanishiga, sifatli axborot xizmatlarini ko'rsatishga to'sqinlik qilmoqda.

O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2023 yilning 16 oktabr kuni Samarqandda Jahon sayyohlik tashkiloti (YUNVTO) Bosh assambleyasining 25-sessiyasi ochilishida mamlakatlar o'rtasida turizm sohasidagi hamkorlikni chuqurlashtirishga qaratilgan qator tashabbuslarni ilgari surdi.

Innovatsion turizm, yangiliklarni va texnologiyalarni jamiyatga aralashtirish orqali sayohat sohasini rivojlantirishni maqsad qiladi. Bu, yangiliklarni qabul qilib, ijtimoiy foydalanishni oshirish orqali sayohatchilar va sayohat korxonalariga yangi imkoniyatlar yaratishni o'z ichiga oladi.

Innovatsion turizm va yashil iqtisodiyot, turizm sektori bilan yashil iqtisodiyot prinsiplarini birgalikda qo'llab-quvvatlashni maqsad qilgan bir konseptdir. Bu, turizm faoliyatlarini ijtimoiy, ekologik va iqtisodiy oqibatlarni minimalizatsiya qilishga yo'naltiradi.

Yashil iqtisodiyot, ekologik xavfsizlik va iqtisodiy rivojlanishni muvaffaqiyatli birlashtirishga yo'naltiruvchi strategiya sifatida tan olingan. Bu strategiya, turizm sohasida amalga oshirilganda, turistlarning tabiat resurslarini muhofaza qilish, uning ekologik oqibatlarni kamaytirish, mahalliy jamoatga samarali ravishda ta'sir ko'rsatish va ijtimoiy foydalanuvchilarning o'z javobgarliklarini oshirishga e'tibor qaratadi.

Innovatsion turizm esa turizm sohasidagi yangiliklarni va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashni maqsad qiladi. Bu, turizm sohasidagi yangiliklarni rivojlantirish, yangi sayohat turlarini yaratish, texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash va turizm tajribasini yaxshilashga asoslangan.

Innovatsion turizm va yashil iqtisodiyotning asosiy maqsadi, turizm faoliyatlarini ekologik oqibatlarni minimalizatsiya qilib, tabiat resurslarini muhofaza qilib turistlarga uning ta'siri kamaytirishdir. Bu esa tabiatni saqlab qolish, mahalliy jamoatga samarali ravishda ta'sir ko'rsatish va turizm sohasidagi yangiliklarni rivojlantirishga imkon beradi.

Innovatsion Turizm

Innovatsion turizm – bu turizm sohasida zamonaviy texnologiyalar va yangi yondashuvlarni qo'llash orqali xizmatlar sifatini oshirish, turistlar uchun yangi va qiziqarli imkoniyatlar yaratishni anglatadi. Innovatsiyalar turizm sanoatiga quyidagi yo'nalishlarda tatbiq etilishi mumkin:

1. Raqamli texnologiyalar: Smartfonlar, internet va mobil ilovalar yordamida turistlarga ma'lumotlar yetkazib berish, yo'nalishlarni aniqlash va turistik xizmatlarni onlayn tarzda bron qilish imkoniyatlari kengaymoqda.

2. Virtual va kengaytirilgan haqiqat: VR va AR texnologiyalari orqali turistlar oldindan diqqatga sazovor joylarni ko'rishlari yoki sayohat davomida qo'shimcha ma'lumotlarga ega bo'lishlari mumkin.

3. Barqarorlikka intilish: Ekoturizm va boshqa barqaror turizm turlarining rivojlanishi turistlar uchun ekologik xavfsiz va tabiiy resurslarni tejashga qaratilgan xizmatlarni taklif qilish imkonini beradi.

Yashil turizm turizm sanoatida ekologik usullar va texnologiyalardan foydalanishni nazarda tutadi. Nemis tilida so'zlashuvchi mamlakatlarda "ekologik" sifatlari juda kam qo'llaniladi va eng ko'p qo'llaniladigan atama "yumshoq turizm" (Sanfter Tourismus) yoki "ekologik va ijtimoiy mas'uliyatli turizm" dir. Bu atama sanoatlashgan ommaviy turizmga muqobil sifatida 1980 yilda R. Jungk tomonidan taklif qilingan. Odatda yumshoq turizm qattiq turizm dan farqlanadi, uning asosiy maqsadi maksimal foyda olishdir. Yumshoq turizm nafaqat muvaffaqiyatli biznesni, balki turistik hududlarning madaniy farovonligi, ularning resurslaridan ehtiyotkorlik bilan foydalanish va atrof-muhitga zararni minimallashtirish haqida g'amxo'rlik qilishni ham birinchi o'ringa qo'yadi.

Yashil Iqtisodiyot

Yashil iqtisodiyot – bu iqtisodiy faoliyatning tabiiy resurslarni tejash, ekologik muhitni himoya qilish va ijtimoiy adolatni ta'minlashga qaratilgan modelidir. Yashil iqtisodiyot quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi:

1. Tabiiy resurslardan samarali foydalanish: Energiya samaradorligini oshirish va qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish.

2. Atrof-muhitni muhofaza qilish: Atmosfera, suv va tuproq sifatini saqlash, chiqindilarni qayta ishlash va kamaytirish.

3. Ijtimoiy adolat: Jamiyatning barcha qatlamlari uchun barqaror iqtisodiy imkoniyatlar yaratish, qashshoqlikka qarshi kurashish.

Innovatsion Turizm va Yashil Iqtisodiyot o'rtasidagi Aloqa

Innovatsion turizm va yashil iqtisodiyot bir-birini to'ldiruvchi yo'nalishlar bo'lib, ularning integratsiyasi turizm sohasini yanada barqaror va ekologik xavfsiz qilishga yordam beradi. Quyidagi misollar bu bog'liqlikni ochib beradi:

1. Ekoturizm: Innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik toza transport vositalaridan foydalanish, yashil mehmonxonalarni rivojlantirish va tabiiy hududlarni saqlab qolish imkoniyatlari yaratiladi.

2. Qayta tiklanadigan energiya manbalari: Turistik ob'ektlarda quyosh, shamol va boshqa qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish orqali energiya tejaladi va chiqindilar kamaytiriladi.

3. Raqamli yondashuvlar: Mobil ilovalar orqali turistlarga ekologik masalalar haqida ma'lumot berish, chiqindilarni ajratish va boshqa yashil tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash mumkin.

Innovatsion turizm va yashil iqtisodiyotning integratsiyasi nafaqat turizm sohasini rivojlantirish, balki barqaror rivojlanishni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy texnologiyalar va ekologik tamoyillarni uyg'unlashtirish orqali turizm industriyasida yangi

imkoniyatlar ochiladi va atrof-muhitni saqlashga katta hissa qo'shiladi. Shu sababli, ushbu yo'nalishlar bo'yicha tadqiqotlar va amaliy loyihalarni kengaytirish zarur.

Xulosa qilib aytish mumkinki, innovatsion turizm va yashil iqtisodiyot turizm sohasidagi yangiliklarni qo'llab-quvvatlashni va ekologik xavfsizlikni amalga oshirishni maqsad qilgan strategiyalar hisoblanadi. Bu strategiyalar turizm faoliyatlarini ijtimoiy, ekologik va iqtisodiy oqibatlarni minimalizatsiya qilishga yo'naltiradi. Bu esa tabiat resurslarini muhofaza qilish, ekologik oqibatlarni kamaytirish va mahalliy jamoatga samarali ravishda ta'sir ko'rsatish imkonini beradi. Innovatsion turizm va yashil iqtisodiyotning asosiy maqsadi turizm sohasidagi yangiliklarni rivojlantirish va turistlarning tabiat bilan hamkorlikda sayohat qilishlarini ta'minlashdir.

REFERENCES

1. World Tourism Organization (UNWTO). (2020). "Tourism and Climate Change: Impacts and Adaptation." Retrieved from <https://www.unwto.org>.
2. United Nations Environment Programme (UNEP). (2011). "Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication." Retrieved from <https://www.unep.org>
3. World Travel & Tourism Council (WTTC). (2019). "Travel & Tourism: Economic Impact 2019." Retrieved from <https://www.wttc.org>.
4. International Renewable Energy Agency (IRENA). (2020). "Renewable Energy and Jobs: Annual Review 2020." Retrieved from <https://www.irena.org>.
5. Smith, V. L. (2012). "Sustainable Tourism: The Key to Long-term Economic Growth." Ph.D. dissertation, University of California, Berkeley.
6. Johnson, P. (2015). "Innovative Approaches to Tourism Development in Developing Countries." Master's thesis, Harvard University.